

• Πού ή που; / Πώς ή πως;

Οι λέξεις **πού** και **πώς** παίρνουν τόνο όταν βρίσκονται:

- ✓ σε ευθείες ερωτήσεις (κύριες προτάσεις που στο τέλος τους βάζουμε ερωτηματικό).

π.χ. **Πού** ήσουν χθες; **Πώς** σε λένε;

- ✓ σε πλάγιες ερωτήσεις (δευτερεύουσες προτάσεις που περιέχουν ερώτηση, αλλά δε βάζουμε ερωτηματικό στο τέλος).

π.χ. Με ρώτησε **πού** ήμουν χθες. Με ρώτησε **πώς** με λένε.

- ✓ στις εκφράσεις: **πού και πού, αραιά και πού, πώς και πώς, από πού και ως πού, πού να σου τα λέω!, πώς!**

π.χ. **Πώς** βαριέμαι!

Οι λέξεις **πού** και **πώς** **δεν τονίζονται** όταν δεν είναι ερωτηματικές.

π.χ. Αυτό **που** θέλεις δεν μπορεί να γίνει. Μου είπε **πως** δεν αισθάνεται καλά.

• Ειδικοί σύνδεσμοι

Σύνδεσμοι λέγονται οι άκλιτες λέξεις που χρησιμοποιούμε για να συνδέσουμε λέξεις ή προτάσεις μεταξύ τους. Οι ειδικοί σύνδεσμοι **ότι, πως και που** χρησιμοποιούνται για να συνδέσουν τις ειδικές προτάσεις (που είναι δευτερεύουσες) με τις κύριες προτάσεις από τις οποίες εξαρτώνται.

π.χ. Δεν πιστεύω **πως** θα έρθει.

Ξέρεις **ότι** βρέχει έξω;

Το καλό είναι **που** σε εμπιστεύεται.

Γίνομαι άριστος στη γραμματική

1. Να συμπληρώσεις τα κενά στο παρακάτω κείμενο με τις λέξεις **που ή πού, πως ή πώς**.

- Έμαθα ...!... θα λείψεις την επόμενη εβδομάδα. θα πας;
- Θα πάω για λίγες ημέρες στο νησί, τώρα έχω άδεια. Εσύ το έμαθες;

- Μου το είπε η Σόνια. Τη συνάντησα χθες την ώρα πήγαινα στο γυμναστήριο. Πηγαίνω αραιά και , αν και θα έπρεπε να πηγαίνω πιο συχνά.
- κι έτσι; Γιατί δεν πηγαίνεις;
- Από τότε έφυγες εσύ, βαριέμαι μόνος μου. Έχεις ετοιμαστεί για το ταξίδι;
- Είναι τόσο πολλά αυτά πρέπει να ετοιμάσω, δεν ξέρω από ν' αρχίσω και να τελειώσω.

2. Να κυκλώσεις τους ειδικούς συνδέσμους στα παρακάτω παραδείγματα.

- α. Είμαι σίγουρος ότι μου λέει ψέματα.
- β. Πώς πιστεύει πως θα τον συγχωρήσω;
- γ. Άκουσες που έκλεψαν τον κ. Αλεξιάδη χθες βράδυ;
- δ. Νομίζει ότι ό,τι κι αν κάνει θα το δεχτώ.
- ε. Ο πατέρας υποσχέθηκε πως θα με βοηθήσει.
- στ. Ομολογώ πως δεν είχα καταλάβει ότι ήταν τόσο πανούργος.
- ζ. Κρίνεις πως πρέπει να τον βοηθήσουμε;
- η. Είναι σημαντικό που θεωρείς ότι τίποτα δεν έχει τελειώσει.

3. Να διαγράψεις τον τόνο από τις λέξεις **πού** και **πώς** στις περιπτώσεις που δε χρειάζεται.

- α. Αυτό **πού** ζητάς δεν μπορεί να γίνει.
- β. Πώς **μπόρεσε** να κάνει αυτά **πού** έκανε;
- γ. Τον ρώτησα **πού** ήταν κι εκείνος ούτε **πού** μου απάντησε.
- δ. Νομίζω **πώς** είναι αργά τώρα πια.
- ε. Τι ωραία **πού** περάσαμε εκεί **πού** πήγαμε!
- στ. Ο θείος υποσχέθηκε **πώς** θα μου δώσει τα χρήματα **πού** χρειάζομαι.
- ζ. **Πού** είσαι από χθες **πού** σε ψάχνω;
- η. Αυτά είναι τα κλειδιά **πού** ψάχνεις;
- θ. Αχ και να 'ξερα **πού** κρύβεται αυτός **πού** έσπασε το βάζο!
- ι. Πώς τον λένε αυτόν **πού** σου μιλούσε;

1. Να βάλεις τόνο στις λέξεις που και πως όπου χρειάζεται.

- α. Πως γίνεται να μην ξέρεις που είναι ο αδερφός σου;
- β. Το βράδυ που γυρίσαμε με ρώτησε πως περάσαμε στην εκδρομή.
- γ. Με τόσα πράγματα που πρέπει να κάνω που να τα προλάβω όλα!
- δ. Από που κατάλαβες πως δε λέει αλήθεια;
- ε. Να θυμάσαι πως αυτό που σου είπα είναι μυστικό.
- στ. Ευτυχώς που δεν άκουσε η Λίζα αυτά που λέγαμε για εκείνη.
- ζ. Δε μου είπες που είναι το μαγαζί που θα πάμε απόψε.
- η. Περίμενα πως και πως να έρθει η νονά μου κι εκείνη ειδοποίησε πως δε θα 'ρθει.
- θ. Από που έμαθες πως αρρώστησα;
- ι. Απορώ πως τον ανέχεσαι με τον τρόπο που σου φέρεται.

2. Να συμπληρώσεις τα κενά των λέξεων στις παρακάτω οικογένειες με **η, ι, υ, ει ή οι** και να βάλεις τόνο όπου χρειάζεται.

- α. η...στεύω, η η...στη, η εμπ...στοσύνη, η απ...στία
- β. ζ...λεύω, η ζ...λια, ζ...λιάρης, -α, -ικο, ο αντίζ...λος
- γ. η ευτ...χία, η τ...χη, τ...χερός, -ή, -ό, δυστ...χώ, το ατ...χημα
- δ. μεταχ...ρίζομαι, η μεταχ...ριση, αμεταχ...ριστος, -η, -ο, μεταχ...ρισμέ-
νος, -η, -ο
- ε. η κατεύθ...νη, κατευθ...νω, κατευθ...ντήριος, -α, -ο, τηλεκατευθ...νό-
μενος, -η, -ο
- στ. συζ...τώ, η συζ...τηση, συζ...τήσιμος, -η, -ο, ασυζ...τητί
- ζ. χρησιμοπ...ώ, η χρησιμοπ...ηση, αχρησιμοπ...ντος, -η, -ο
- η. διεκδ...κώ, η διεκδ...κηση, διεκδ...κτικός, -ή, -ό, ο διεκδ...κτής

3. Να συμπληρώσεις τα κενά των λέξεων στις παρακάτω οικογένειες με **ο ή ω** και να βάλεις τόνο όπου χρειάζεται.

- α. η φ...νή, φ...ναχτά, φ...νάζω, η αγριοφ...νάρα
- β. τα π...δια, το π...δήλατο, το εμπ...διο, ανάπ...δα
- γ. δυσκ...λεύομαι, δύσκ...λος, -η, -ο, η δυσκ...λία
- δ. συμπληρ...νω, η συμπλήρ...ση, συμπληρ...ματικός, -ή, -ό, το συμπλήρ...μα
- ε. η κοιν...νία, κοιν...νώ, κοιν...νικός, -ή, -ό, η κοιν...νικότητα
- στ. ανυπόμ...να, η ανυπομ...νησία, η υπομ...νή, ανυπόμ...νος, -η, -ο
- ζ. εκπροσ...πώ, η εκπροσ...πηση, ο εκπρόσ...πος, αντιπροσ...πευτικός, -ή, -ό
- η. τρ...μερός, -ή, -ό, η τρ...μάρα, τρ...μακτικός, -ή, -ό, τρ...μάζω, ο τρ...μος

4. Από τις παρακάτω οικογένειες λέξεων να διαγράψεις τη λέξη που δεν ανήκει στην ίδια οικογένεια με τις υπόλοιπες.

- α. απορία, απορώ, απόρρητο, άπορος, απορημένος
- β. σιγά, σιγανός, σιγοβράζω, σίγμα, σιγαστήρας, σιγή
- γ. προσκαλώ, κλίση, κλήση, προσκλητήριο, ανακαλώ
- δ. νότιος, νοτιάς, νότος, νοτιοανατολικός, νότα
- ε. λαχτάρα, λαχνός, λαχταρώ, λαχτάρισμα, λαχταριστός
- στ. θωριά, θωρηκτό, θώρακας, θωρακίζω, θωράκιση
- ζ. πουλί, πουλερικό, πούλημα, κοτόπουλο, πουλάδα

1. Να αντιστοιχίσεις κάθε ουσιαστικό με το αντίθετό του.

δικαίωμα ①	α' εχθρός
αγάπη ②	β' βεβαιότητα
φωνή ③	γ' μίσος
απορία ④	δ' δύναμη
αδυναμία ⑤	ε' υποχρέωση
φροντίδα ⑥	στ' ευκολία
δυσκολία ⑦	ζ' δυστυχία
φίλος ⑧	η' παραμέληση
ευτυχία ⑨	θ' ψίθυρος

2. Να γράψεις μέσα στα κουτάκια **Σ** για τις συνώνυμες λέξεις και **Α** για τις αντίθετες λέξεις.

α. τρομερός – φοβερός

β. μυαλό – νους

γ. ευχαριστημένος – δυσαρεστημένος

δ. χαίρομαι – λυπάμαι

ε. βλέμμα – ματιά

στ. φίλος – εχθρός

ζ. παγκόσμιος – διεθνής

η. θέληση – επιθυμία

θ. φταίω – ευθύνομαι

ι. ισότιμα – ισάξια

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

3. Να γράψεις δίπλα σε κάθε επίρρημα το συνώνυμό του από το πλαίσιο.

α. μεταξύ – ανάμεσα

β. περίεργα –

γ. ήδη –

δ. μαζί –

ε. αγριεμένα –

στ. στέρεα –

ζ. πιο –

η. παραπάνω –

θ. φωναχτά –

ανάμεσα
κιόλας
σταθερά
μεγαλόφωνα
παρέα
παράξενα
θυμωμένα
περισσότερο
επιπλέον

4. Να γράψεις για κάθε επίθετο το αντίθετό του από τη στήλη, αφού το βάλεις στον σωστό τύπο.

α. (πρώτος)τελευταία..... φορά

β. (κλειστός) παράθυρο

γ. (ωραίος) γυναίκα

δ. (ειδικός) γνώσεις

ε. (άδικος) αγώνας

στ. (γεμάτος) μπουκάλι

ζ. (ανυπόμονος) παιδιά

η. (βαθύς) θάλασσα

θ. (υπεύθυνος) πολίτες

άδειος
τελευταίος
ρηχός
γενικός
υπομονετικός
ανεύθυνος
ανοιχτός
δίκαιος
άσχημος